

פרשת ויקרא – שני

(ד) ואם מן־העוף עלה יד ואם מן עופא עלתא קרבנו ליהוה והקריב מן־התרים או מן־בני היונה את־קרבנו: ^{טו} ויקרבניה קרבניה, קדם יי: ויקריב מן שפניניא, או מן בני יונה ית קרבניה.

ט"ו < מן־העוף: ולא כל העוף, לפי שנאמר: "תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים", תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות; יכול, אף מחסר אכר? תלמוד לומר: "מן העוף". תרים: גדולים ולא קטנים. בני יונה: קטנים ולא גדולים. מן־התרים או מן־בני היונה: פרט לתחלת הצהוב שבוה ושבוה, שהוא פסול, שגדול הוא אצל בני יונה וקטן אצל תורים:

(טז) והקריבו הכהן אל־המזבח ומלך את־ראשו והקטיר המזבחה ונמצה דמו על קיר המזבח: ^{טז} ויקרבניה קרבניה, כהנא, למדבחא, ומלוק ית רישיה, ויסיק למדבחא; ויתמצי דמיה, על כהל מדבחא.

ט"ז < והקריבו: אפלו פרידה אחת יביא: הכהן ומלך: אין מליקה בכלי, אלא בעצמו של כהן; קוצץ בצפרנו ממול הערף וחותר מפרקת עד שמגיע לסימנין וקוצצן. ונמצה דמו: לשון "מיץ אפים"; "כי־אפס המץ". כובש בית השחיטה על קיר המזבח והדם מתמצה ויורד. ומלך והקטיר ונמצה: אפשר לומר כן? מאחר שהוא מקטיר, הוא מוצה? ! אלא, מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו וכו', אף מליקה כן. ופשוטו של מקרא מסרס הוא: ומלך והקטיר וקדם הקטרה, "ונמצה דמו" כבר:

(יז) והסיר את־מראתו בנצתה והשליך אתה אצל המזבח קדמה אל־מקום הדשן: ^{טז} ויעדי ית זפקיה, באכליה; וירמי יתה בסטר מדבחא, קדומא באתר, דמקריין קטמא.

ט"ח < מראתו: מקום הרעי, זה הזפק. בנצתה: עם בני מעיה. ו"נוצה" לשון דבר המאוס, כמו: "כי נצו גס־נעור", וזהו שתרגם אונקלוס: "באוכליה", וזהו מדרשו של אבא יוסי בן חנן, שאמר: 'נוטל את הקרקבן עמה', ורבותינו, זכרונם לברכה, אמרו: קודר סביב הזפק בסכין כעין ארבה ונוטלו עם הנוצה שעל האור. בעולת בהמה, שאינה אוכלת אלא באבוס בעליה, נאמר: "והקרב והכרעים ירחץ במים וגו' והקטיר", בעוף, שנזון מן הגזל, נאמר: "והשליך" את המעים, שאכלו מן הגזל. אצל המזבח קדמה: במזרחו של כבש. אל־מקום הדשן: מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל בקר, ודשון מזבח הפנימי והמנורה וכלם נבלעים שם במקומן:

(יט) ושם אתו בכנפיו לא יבדיל והקטיר אתו הכהן המזבחה על־העצים אשר על־האש עלה הוא אישה ריח ניחוח ליהוה: ^{יז} ויפריק יתיה בכנפיה, לא יפריש, ויסיק יתיה כהנא על אעיא הוא, קרבן דמתקבל ברעוא קדם יי.

ט"ט < ושם: אין שסוע אלא ביד; וכן הוא אומר בשמשון: "וישסעהו כשסע הגדי". בכנפיו: עם כנפיו; אינו צריך למרט כנפי נוצתו. בכנפיו: נוצה ממש. והלא אין לך הדיוט, שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קצה עליו. ולמה אמר הכתוב: "והקטיר"? כדי שיהא המזבח שבע ומהדר בקרבנו של עני. לא יבדיל: אינו מפרקו לגמרי לשתי חתיכות, אלא קורעו מגבו. נאמר בעוף: "ריח ניחוח", ונאמר בבהמה: "ריח ניחוח". לומר לך: 'אחד המרבה ואחד הממעיט, ובלבד שיכון את לבו לשמים'.

כ (ס) ונפש כיתקריב קרבן מנחה ליהוה סלת יהיה קרבנו ויצק עליה שמן ונתן עליה לבנה: ^{יח} ואנש, ארי יקריב קרבן מנחתא קדם יי סלתא, יהי קרבניה; ויריק עלה משחא, ויתין עלה לבונתא.

ט"י < ונפש כי תקריב: לא נאמר "נפש" בכל קרבנות נדבה, אלא במנחה; מי דרכו להתנדב מנחה? עני. אמר הקדוש־ברוך־הוא, מעלה אני עליו פאלו הקריב נפשו. סלת יהיה קרבנו: האומר: "הרי עלי מנחה", סתם, מביא מנחת סלת, שהיא הראשונה שבמנחות ונקמצת כשהיא סלת, כמו שמפרש בענין. לפי שנאמרו כאן חמשה מיני מנחות, וכלן באות אפיוות קדם קמיצה חוץ מזו, לכך קרויה "מנחת סלת". סלת: אין "סלת" אלא מן החטין, שנאמר: "סלת חטין", ואין מנחה פחותה מעשרון, שנאמר: "ועשרון סלת. . למנחה", עשרון לכל מנחה. ויצק עליה שמן: על כלה. ונתן עליה לבנה: על מקצתה; מניח קמץ לבונה עליה לצד אחד. ומה ראית לומר כן? שאין רבוי אחר רבוי בתורה, אלא למעט. דבר אחר: שמן על כלה, מפני שהוא נבלל עמה ונקמץ עמה, כמו שנאמר: "מסלתה ומשמנה", ולבונה על מקצתה שאינה נבללת עמה ולא נקמצת עמה, שנאמר: "על כל לבנתה", שלאחר שקמץ, מלקט את הלבונה כלה מעליה ומקטירה. ויצק. . . ונתן. . . והביאה: מלמד שיציקה ובלילה כשרים בזר:

(כ) והביאה אל־בני אהרן הכהנים וקמץ משם מלא קמצו מסלתה ומשמנה על כל־לבנתה והקטיר הכהן את־אזכרתה המזבחה אישה ריח ניחוח ליהוה: ^{יט} אהרין כהניא, ויקמוץ מתמן מלי קמציה מסלתה וממשחה, על כל לבונתה; ויסיק כהנא ית אדכרתה, למדבחא קרבן דמתקבל ברעוא, קדם יי.

ט"י < הכהנים וקמץ: מקמיצה ואילך מצות כהנה. וקמץ משם: ממקום שרגלי הזר עומדות, ללמדך, שהקמיצה כשרה בכל מקום בעזרה, אף באחת עשרה אמה של מקום דריסת רגלי ישראל. מלא קמצו: יכול, מברץ, מבצבץ ויוצא לכל צד? תלמוד לומר במקום אחר: "והרים ממנו בקמצו", לא יהא פשר אלא מה שבתוך הקמץ. אי "בקמצו", יכול חסר? תלמוד לומר: "מלא". הא כיצד? חופה שלש אצבעותיו על פס ידו, וזהו "קמץ" במשמע לשון העברית. על כל־לבנתה: לבד כל הלבונה יהא הקמץ מלא. לבנתה והקטיר: אף הלבונה בהקטרה. מלא קמצו מסלתה ומשמנה: הא, אם קמץ ועלה בידו גרגר מלח, או קרט לבונה, פסולה. אזכרתה: הקמץ העולה לגבה הוא זכרון המנחה, שבו נזכר בעליה לטובה ולנחת רוח:

(כא) והנותרת מן־המנחה לאהרן ולבניו קדש קדשים מאשי יהוה: ^כ וידישתאר, מן מנחתא לאהרין, ולבנוהי: קדש קדשין, מקרבניא דייה.

ט"ז < לאהרן ולבניו: כהן גדול נוטל חלק בראש, שלא במחלקת, וההדיוט במחלקת. קדש קדשים: היא להם. מאשי ה': אין להם חלק בה, אלא לאחר מתנות האשים:

(כב) וכי תקרב קרבן מנחה מאפה תנור סלת חלות מצת בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן: ^{כא} וארי תקריב קרבן מנחתא, מאפה תנור סלת גריצן פטירין דפילן במשח, ואספוגין פטירין דמשיחין במשח.

ט"ז < וכי תקריב וגו': שאמר: "הרי עלי מנחת מאפה תנור"; ולמד הכתוב, שביא או חלות, או רקיקין החלות בלולות והרקיקין משוחין ונחלקו רבותינו במשיחתן: יש אומרים: 'מושחן וחזר ומושחן עד שיכלה כל השמן שבלג, שכל המנחות טעונות לג שמן', ויש אומרים: 'מושחן כמין כף יוגית ושאר השמן נאכל בפני עצמו לפניהם'. מה תלמוד לומר "בשמן", "בשמן" שתי פעמים? להכשיר שמן שגוי ושלישי היוצא מן הזיתים ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה, שנאמר בו: "זך". ושנינו במנחות: כל המנחות האפיוות לפני קמיצתן ונקמצות על ידי פתיחה, כלן באות עשר עשר חלות, והאמור בה: "רקיקין", באה עשר רקיקין:

(כג) ואם־מנחה על־המחבת קרבנג סלת בלולה בשמן מצה תהיה: ^{כב} ואם מנחתא על מסריתא, קרבנג סלתא דפילא במשח, פטיר תהי.

ט"ח < ואם־מנחה על־המחבת: שאמר: "הרי עלי מנחת מחבת", וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמק, אלא צף, ומעשי המנחה שבתוכו קשין, שמתוך שהיא צפה, האור שורף את השמן. וכלן טעונות שלש מתנות שמן: יציקה ובלילה ומתן שמן בכלי קדם לעשיתן. סלת בלולה בשמן: מלמד שכוללן בעודן סלת:

(כד) פתות אתה פתים ויצקת עליה שמן מנחה הוא: ^{כג} בצע יתה בצועין, ותריק עלה משחא; מנחתא, היא.

ט"ט < פתות אתה פתים: לרבות כל המנחות הנאפות קדם קמיצה לפתיחה: ויצקת עליה שמן מנחה הוא: לרבות כל המנחות ליציקה. יכול, אף 'מנחת מאפה תנור' כן? תלמוד לומר: "עליה". אוציא את החלות ולא אוציא את הרקיקין? תלמוד לומר: הוא: